

Бунт в селі Мшанці 1717 р.

Низше поданий документ може бути небезінтересним причинком до історії галицько-руського селянства; — пашинних відносин і аграрних бунтів. Облятував його в галицьких іродських актах „gsus Christophorus Wigurski“, посесор части села Мшанця, інтересований в справі, яка становить зміст згаданого документу. З трох Мшанців, які тепер знаємо в Галичині — в пов. Староміським, Тернопільським і Гусятинським, буде се мабуть сей останній — він належав в польським адміністраційнім поділі до Теробовельського повіта Галицької землі.

Connotacya buntow gromady Mszanieckiey, która sie stała dnia 12 listopada roku 1717. Ktorzy nie będący posłuszni na pansczyznę, na tę, co z dawna rozkazują, tylko która sie im podoba, y kiedy sami chcąc odrabiają, a kiedy sie sie im kaze, natenczas nie wychodzą. Oto uczyniwszy tumult, nabieгли mnie ¹⁾ w gospodzie z całą gromadą, ieden z mieszkania swego, a drudzy na pansczyźnie z gumna od młocenia przybieгли, do których buntow y rebelij iest okazyą pierwszy Iwan zięc Antonow osadcy starego, drugi Anton pomieniony Osadca, który nabiegl na gospodę wydzierając gwałtem zięcia swego wziętego w areszt za to, ze na pansczyznę nie chciał posłuszny, na którą mu kazano, z ludzmi iakiemi hultaiami, których przechowuie zięc iego iuszto rok, iako przyznają sąmsiedzi, ktorych ani dwor nie zna, ani są w inwentarzu, ci tedi z instynktu pomienionego Osadcy wpadli do sieni, y porwali winowaycę z aresztu, potym y mnie dzierzawcą za piersi ieden, a drudzy omnes, gdzie który sie mógł dorwac, wywlekszy z sieni na dwor y przed progiem siennym uderzyli o ziemię y przysiedli dusząc za garło. Na który hałas y tumult przybiegło dwoch szlachty we Mszancu resydujących imosc pan Władysław Wasielkowski, drugi im. pan Bazyli Szynderowski, ktorzy mnie salwowali w życiu, wydzierając z chłopskiey ręki, osobliwie im. pan Szynderowski, a imosc pan Wasilkowski racyami y perswazyą onym, bo był natenczas słabego zdrowia. Iwan zas gumienny, syn tegoz Osadcy, gumiennym będący, porzuciwszy na toku robotę ze wszystką gromadą na pansczyźnie będącą sprowadził natenze tumult, co przyznaje Martyn gumienny, natenczas na gumnie będący. — My będący ordynowani z woli wielmoznego imci pana starosty Rzczyckiego, także z woli imci pana starosty dzwinigrodzkiego, na usilną potrzebę imci pana Krzysztofa

¹⁾ Так візнає в актах сам посесор Вігурський.

Wigurskiego, protekcyey szukającego, w tym tak ciężkim niebezpieczeństwie będącego, ziechawszy na grunt iakosmy wyrozumieli przez szlachtę wyzey położoną y Martyna przysięznego, iako to iest prawdziwa inkwizycya domowa, w ktorey my imci panu Wigurskiemu dajemy testimonium y dla lepszey wiary rękami naszemi podpisuiemy sie. My iako obywalele Mszanieccy naprzod iako nie umiejący pisac, kładziemy znak krzyza świętego: Mikołay Maiowski, Władysław Wasilkowski. My zas będący przy tey relacyey wyzey podpisanych rękami naszymi podpisuiemy sie: Dominik Rzeczycki, Antoni Firleiewicz, Szymon Zydzicki, Jozef Polikowski, Antoni Malewski, Szymon Łęczycki. My zas wielmoznego imci pana starosty dzwinogrodzkiego zeslani podpisuiemy sie: Jozef Paryszowski, Martinus Bozowski, Michał Polikowski.

(Ind. Rel. Castr. Halic. T. 215, p. 1494—6).

Богдан Барвінський.

Варіанти до „Богданової могили“ Шевченка.

Покійний співробітник наш д. Олексій Маркевич надіслав був мині на початку сього року копію Шевченкової „Богданової могили“, списану ним з автографа, з таким поясненням: „у п. Орлової, що живе близько одної з станцій Николаївської залізниці, знайшлося три власноручно написані на листку паперу поезії Шевченка, дві з них загально звісні: „Не завидуй багатому“, „Не жени ся на багатій“, а третя — „Стоїть в селі Суботіві“ хоч і звісна, але з прогалинами; що вони стоять в російських виданнях, се натурально, але єсть прогалини і в пражським виданню, а львівського у мене нема. Мині прийшло на гадку, що може сї прогалини ще не опубліковані, отож і посилаю Вам сю поезию в цілости“.

В новіших виданнях Кобзаря, як відомо, ся поезия друкуєть ся без прогалини, але прислана Маркевичом копія мала декілька варіантів, які я собі по одержанню його листа понотував, відкладаючи їх опублікованне до якоїсь нагоди. Тепер подаю їх на памятку покійника, що потрудив ся їх прислати. З них деякі безвартостні, очевидно — се помилки, деякі ж мають свою цїну. Подаю ті вірші, що мають варіанти в порівнянню з виданням проф. Романчука, зазначаючи курсивою самі варіанти: